

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В
ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи РОб1-М17з
спеціальності 013 Початкова освіта
Трубай Х.В.

Керівник: Моцик Р.В., кандидат
педагогічних наук, доцент

Рецензент: Борейко О.С., кандидат
педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	7
1.1 Використання комп'ютера у процесі навчання математики молодших школярів.	7
1.2 Проблеми застосування комп'ютерів в школі та шляхи їх вирішення.....	11
1.3. Дидактичні функції мультимедійних навчальних програм.....	16
Висновки до I розділу.....	25
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
2.1 Організація навчального процесу із використанням комп'ютерних дидактичних засобів.....	26
2.2 Методика використання мультимедійних програм при вивченні математики у початковій школі.....	40
2.3 Організація, методика проведення і результати формувального експерименту	64
Висновки до II розділу.....	67
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	74
Додаток А. (Санітарно-гігієнічні вимоги до комп'ютерного класу)	74
Додаток Б. (Огляд прикладного програмного забезпечення).....	76
Додаток В. (Огляд прикладного програмного забезпечення).....	79
Додаток Г. (Анкета для опитування вчителів)	81

Вступ

Модернізація шкільної освіти сприяє використанню засобів і форм пізнавальної діяльності учнів на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Важко відмовитися від потенціалу нових засобів і в початковій школі. Серед факторів, що сприяють цій тенденції назвемо наступні:

- дидактичні можливості використання комп'ютера;
- наявність на ринку численних програмних продуктів для школи;
- введення в навчальні плани багатьох шкіл пропедевтичного курсу інформатики (розвиток комп'ютерної грамотності школярів);
- наявність у багатьох сім'ях комп'ютерів, що сприяють тому, що в дітей формується готовність (психологічна, мотиваційна, практична) до використання комп'ютерів у навчанні на різних навчальних предметах.

Використання комп'ютера як засобу навчання у навчальному процесі початкової школи вносить зміни й у інші елементи педагогічної технології (процес навчання, організацію навчання, методику тощо). Це, на наш погляд, дає змогу вирішувати такі проблемні напрямки:

1) загальнодидактичні проблеми:

- визначення ролі (місця) комп'ютера в методичній (дидактичній, педагогічній) системі серед інших засобів навчання;
- визначення умов, у яких може бути здійснений педагогічний процес з використанням комп'ютера;

2) професійна проблема: (забезпечення достатнього для підготовки і проведення комп'ютерних уроків рівня інформаційної компетентності вчителів, що дасть змогу йому вирішити необхідні організаційно-методичні проблеми);

3) організаційно-методичні проблеми:

- дотримання специфіки змісту навчального предмета;
- дотримання особливостей методичної системи, що використовується при навчанні предмета;

- обґрунтування доцільності використання комп'ютера;
- обґрунтування дидактичних і технічних вимог до педагогічних програмних засобів;
- виявлення, експертиза і добір педагогічних програмних засобів;
- проектування педагогічних програмних засобів, систем комп'ютерних завдань або електронного дидактичного матеріалу;
- використання програмного продукту в технології навчання предмету;

4) інформаційні проблеми:

- визначення наукових основ психолого-педагогічних і методичний вимог до програмних засобів, необхідних для їх ефективного використання;
- забезпечення доступності створених педагогічних програмних засобів для вчителів (наявність єдиної бази даних педагогічних програмних засобів);
- розробка педагогічних програмних засобів.

Глобальне вирішення цих проблем вимагає спеціальних досліджень із залученням фахівців з різних областей: методистів, спеціалістів в галузі інформаційних технологій, програмістів, дизайнерів, організаторів навчального процесу та ін.

Метою роботи є аналіз методичних прийомів використання комп'ютерів на уроках математики у початковій школі.

Об'єктом дослідження є процес навчання математики молодших школярів.

Предметом – методика проведення уроків математики із використанням комп'ютерно-інформаційних технологій в початкових класах.

У процесі написання дипломної роботи були використані наступні методи психолого-педагогічного дослідження:

- теоретичний аналіз психологічної та педагогічної літератури з проблеми;

- анкетування з метою виявлення відношення вчителів щодо використання ІКТ на уроках математики у початковій школі;
- аналіз досвіду роботи у початковій школі.

Гіпотеза дослідження. Рівень сформованих знань, вмінь і навичок з математики в учнів початкових класів підвищиться за умов:

- використання відповідних мультимедійних програм на уроках математики у початковій школі;
- наявності методики використання мультимедійних програм на уроках математики у початковій школі.

Завдання дипломної роботи:

1. Проаналізувати стан розв'язуваної проблеми у педагогічній теорії і практиці.
2. Дослідити комп'ютерно-інформаційні технології в процесі вивчення математики в початкових класах та розробити методику їх використання.
3. Експериментально перевірити ефективність методики використання комп'ютерно-інформаційні технології в процесі вивчення математики в початкових класах.

Новизна дослідження – практично перевірити ефективність використання комп'ютерно-інформаційних технології в процесі вивчення математики в початкових класах.

Теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що: виявлено особливості застосування інформаційних технологій у навчально-виховній роботі початкової школи; науково обґрунтовано та експериментально перевірено взаємозалежність між процесами використання сучасних технологій навчання та результативністю навчальної діяльності учнів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає: у розробці методичних рекомендацій щодо впровадження інформаційних технологій навчання, системи роботи по розвитку творчої активності учнів та

може бути використано для подальших досліджень і у практичній реалізації вчителями початкової школи.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків, 42 найменувань у списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Узагальнення результатів формувального експерименту, теоретичний аналіз проблеми і здобуті результати науково-дослідної роботи дали змогу зробити такі висновки:

1. Аналіз наукових джерел підтверджує зростання ролі сучасних інформаційних технологій у системі гуманітарної освіти і перспективність їх реалізації в педагогічній практиці. Узагальнення педагогічного досвіду доводить доцільність розробки і використання інноваційних інформаційних технологій у руслі якісно нового підходу до методології навчального процесу в системі початкової освіти.

2. У дослідженні теоретично обґрунтована типізація багато функціональних мультимедійних програм та їх дидактичні функції; спроектовані педагогічні умови їх ефективного використання у навчанні учнів.

Результати педагогічного експерименту дозволили встановити, що впровадження комп'ютерно-інформаційних технологій в процесі вивчення математики в початкових класах вимагає відповідної організації методичної системи і педагогічного керівництва у формуванні знань, вмінь та навичок. Дослідженням доведено, що головним напрямом у розв'язанні означеної проблеми є розробка інтенсивної методики використання комп'ютерно-інформаційних технологій при вивченні математики у початковій школі.

3. Аналіз отриманих у ході експериментального дослідження даних на основі якісних і кількісних показників підтверджує ефективність запропонованої методики використання комп'ютерно-інформаційних технологій в процесі вивчення математики в початкових класах.

Учні почали виявляти більший інтерес до математики, у них спостерігалась активність у вирішенні поставлених перед ними завдань, логічність і послідовність у відповідях.

Застосування мультимедійних програм розвивало у дітей логічність мислення. Діти самостійно знаходили шляхи вирішення завдань, які пропонувалися у грі, що значно полегшувало завдання вчителя.

У школі комп'ютер може бути як об'єктом вивчення, так і засобом навчання, тобто можливі два види напрямку комп'ютеризації навчання: вивчення основ інформатики, а також його використання при вивченні і закріпленні матеріалу з різних предметів. При цьому комп'ютер є могутнім засобом підвищення ефективності навчання.

У процесі дослідження було розв'язано всі поставлені завдання та підтверджено гіпотезу роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арисава Макото. Что такое компьютер. К.: Вища шк. 1990. 183 с.
2. Богданович М.В. Математика: Підручник для 1 класу. К.: Освіта. 2001. 128 с.
3. Богданович М.В. Математика: Підручник для 2 класу. К.: Освіта. 2002. 160 с.
4. Богданович М.В. Математика: Підручник для 3 класу. К.: Освіта. 2003. 160 с.
5. Богданович М.В. Математика: Підручник для 4 класу. К.: Освіта. 2005. 159 с.
6. Дегтярьова Г.А. Інформаційні технології як засіб гуманізації навчально-виховного процесу. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: 36. наук, праць/ Редкол. К.:НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 7. 2003. 263 с.
7. Державний стандарт початкової загальної освіти. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс] режим доступу http://www.mon.gov.ua/laws/_1717.doc
8. Дорошенко Ю.О., Суховірський О.В. Методичні підходи до використання комплексу навчально-розвивальних ігрових програм з курсу «Сходинки до інформатики» у початкових класах: Навчальний посібник. Хмельницький: Вид-во ХГПІ. 2003. 52 с.
9. Єргіна О.В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2008. №2(66). С.12-16.
10. Информатика в начальном образовании: Рекомендации ЮНЕСКО. Информатика в младших классах.: прилож. к журн. „Информатика и образование“. 1999. № 2. 96 с.
11. Жалдак М.І. Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: 36. наук, праць. Ред. К.:НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 7. 2003. 263 с.

12. Качурівський В.О. Класифікація умінь практичного застосування комп'ютерної техніки. Новые информационные технологии в учебных заведениях Украины: междунар. науч. конф. памяти проф. И.И. Мархеля, 21-26 июня 2005 г.: тезисы докл. Одесса: Астропринт. 2005. С. 74-76.
13. Кивлюк О.П. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в системі навчальних дисциплін початкової школи. Початкова школа. 2006. №5. С. 34-35.
14. Коменский Я.А. Великая дидактика. Учитель: статьи, документы. Педагогический поиск. Воспоминания. Страницы литературы. М.: Политиздат. 1991. С.70-72.
15. Компьютеры в обучении: шведский путь. Информатика и образование. 1992. № 1. С. 112-117.
16. Кравчук О.В. Проблеми комп'ютеризації навчального процесу в початковій школі. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2002. №1. С. 107-111.
17. Кравчук О.В. Сучасний урок із застосуванням комп'ютерних технологій у початковій школі. Черкаси. 2006. С. 65-67.
18. Лапінський В.В. Дидактичні вимоги до комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання. Нові технології навчання: Наук.-методичний збірник/ К.: Науково-методичний центр вищої освіти. 2004. Спецвипуск. С.104-107.
19. Левшин М.М. Аналіз досвіду вивчення інформатики в початкових класах. Комп'ютер у школі та сім'ї. 1998. №1. С.22-23.
20. Левшин М.М. Використання графічного редактора у початковій школі. Комп'ютер у школі та сім'ї. №1. 2001. С.28-29.
21. Левшин М.М. Учись малюючи. Комп'ютер у початковій школі. Комп'ютер у школі та сім'ї. №5. 2001. С. 35-37.
22. Маркус Н.В. Застосування ігрових програм у навчанні молодших школярів [Електронний ресурс]: Сайт Национального технического университета "Харьковский политехнический институт" персональна

сторінка Маркус Н.В. – Режим доступу
<http://users.kpi.kharkov.ua/lre/MicroCAD/mcad2000/markus.htm>

23. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник. К.: ВПЦ "Київський університет". 2007. 123 с.

24. Машбиць Ю.І. Основи інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів. К.: ІЗМН. 1997. 264 с.

25. Падалка О.С. Педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Українська енциклопедія ім. М.П.Бажана. 1995. 253 с.

26. Пайперт С. Переворот в сознании: дети, компьютеры и плодотворные идеи. М. : Педагогика. 1989. 224 с.

27. Пармантье К. Информатика во французской школе. Информ. и образование. 1991. № 2. С. 111-119.

28. Первин Ю.А. За мной компьютер. 3-4 классы. Часть 1. М.: Дрофа. 2015. 188 с.

29. Полька Н.С. Гігієнічні принципи збереження здоров'я молодших школярів при систематичному навчанні на ПК. Інформатика та комп'ютерно орієнтовані технології навчання: Зб. наук. праць Всеукр. наук.-прак. конференції (м. Хмельницький, 16-18 травня 2014 року). Редкол. К.: Педагогічна думка. 2014. С. 16-20.

30. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 30.12.2017 №9 Про затвердження Державних санітарних правил і норм 5.5.6.009-98 "Державні санітарні правила і норми влаштування і обладнання кабінетів комп'ютерної техніки в навчальних закладах та режим праці учнів на персональних комп'ютерах".

31. Ривкінд Й.Я. Сходінки до інформатики – 2-4 клас. К.: 2010. 134с.

32. Ривкінд Ф.М. Основи комп'ютерної грамотності – молодшим школярам. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2018. №2. С.10-13.

33. Ривкінд Ф.М. Основи комп'ютерної грамотності – молодшим школярам. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2017. №1. С.5-9.

34. Ривкінд Ф.М. Сходинки до інформатики: Експериментальний підручник для 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: АДЕФ-Україна. 2012. 64 с.
35. Ривкінд Ф.М. Сходинки до інформатики: Експериментальний підручник для 4 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: АДЕФ-Україна. 2012. – 64 с.
36. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Генеза. 2002. 229 с.
37. Сендова Е. Унификационные компьютерные среды: болгарская модель образования. Информатика и образование. 2007. №8. С. 109-113.
38. Суховірський О.В. Передумови використання комп'ютерної техніки в початковій школі: навч. посіб. Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2014. 24 с.
39. Стеценко І. Комп'ютер для дітей: переваги і недоліки [Текст] Інформатика (Шкільний світ). 2006. №38-39. С. 4-9.
40. Хантер Б. Мои ученики работают на компьютерах : кн. для учит. М. : Просвещение. 1989. 224 с.
41. Шакотько В.В. Методика використання ПСТ у початковій школі: Навч.-метод. посіб. К.: ТОВ Редакція "Комп'ютер". 2008. 128 с.
42. Шахова К.К. Комп'ютер у початковій школі. Відкритий урок. 2003. № 9/10. С. 79.